

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра етнології і археології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми археології

Освітня програма Етнологія

Спеціальність 032 Історія та археологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Актуальні проблеми археології
Викладач (-и)	Томенчук Богдан Петрович
Контактний телефон викладача	+38 0502559031
E-mail викладача	bogdan.tomenchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційні, практичні, індивідуальні заняття. Самостійна робота.
Обсяг дисципліни	90год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	середа 14.00 год. – 16.00 год.

2. Анотація до курсу

Сучасний історик, археолог потребують поглибленої фахової підготовки з різних історичних дисциплін і зокрема археології. Він повинен знати археологічні епохи, культури, головні археологічні пам'ятки світового рівня і України. Науковцю необхідне усвідомлення різноманітних історичних джерел і методики їх обробки, оскільки на сьогодні археологія використовує велику кількість методів отримання і обробки матеріальних джерел, зокрема природничих наук, і математику, і комп'ютерну технологію тощо. Предмет вивчення археології – історія людства та закономірності його розвитку на підставі речових (археологічних джерел). Вивчення історії вимагає знання основ загальносвітової історії розвитку матеріальної культури і її головних етапів і порівняння їх із головними етапами розвитку культури на території України.

Програма курсу «Актуальні проблеми археології» має на меті ознайомити студентів спеціальності Історія та археологія з пам'ятками матеріальної культури та навчити їх убачати в даних старожитностях підґрунтя для дослідження різноманітних аспектів життєдіяльності первісних громад, племен і народів далекого минулого, а також використовувати ретельний аналіз конкретних артефактів для історичних реконструкцій та узагальнень. Серед основних завдань, що ставляться у ході викладання курсу – ознайомлення з методикою проведення польових археологічних досліджень, розгляд концепцій вчених, щодо часу та шляхів заселення території України людиною, вивчення динаміки розвитку природного оточення людини у плейстоцені та визначення його впливу на розселення первісних громад, висвітлення кризи мисливського господарства, дослідження “неолітичної революції” та її значення для подальшого розвитку людства, вивчення процесу впровадження у виробництво металів (міді, бронзи, заліза) та його історичних наслідків, дослідження кіммерійської доби, скіфського часу, сарматської історії, висвітлення проблем грецької колонізації Північного Причорномор'я, вивчення ключових питань етногенезу та етнічної історії слов'янського населення Східної Європи.

3. Мета та цілі курсу

Викладання курсу археології має на меті навчити студентів використовувати пам'ятки матеріальної культури як об'єкт для вивчення господарства, побуту, культури, історії племен і народів, що жили в глибокому минулому, навчити майбутніх спеціалістів використовувати глибокий аналіз конкретних археологічних матеріалів для історичних узагальнень, висновків. Навчити студентів досліджувати такі пам'ятки за допомогою археологічних методів та методів суміжних дисциплін, простежувати основні періоди історичного й культурного розвитку населення,

етнічні й соціально-економічні процеси на території нашої країни.

Цілі курсу

- методичні: сформувати науковий підхід до аналізу та інтерпретації археологічних матеріалів як основи реконструкції історичного процесу;
- пізнавальні: сприяти усвідомленню глибоких коренів та витоків нашої культурної спадщини на досягненнях сучасної археології, без використання ідеологічних стереотипів та міфологем;
- практичні: надати вмінь аналізувати джерела та критично сприймати інформацію і теоретичні міркування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історію розвитку археології, як науки;
- систематизацію археологічних джерел
- методи археологічного датування;
- методи вивчення археологічних пам'яток;
- періодизацію і хронологію археології

вміти:

- використовувати набуті знання для вивчення проблем історії стародавнього населення;
- робити висновки та узагальнення на основі аналізу характеру археологічних джерел;
- використовувати різні методи археологічного дослідження для датування (відносного) археологічних пам'яток;
- узагальнювати дані про господарство і матеріальну культуру стародавнього населення на основі аналізу характеру археологічних джерел.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетентості соціально-особистісні:

- здатність формувати історичну і громадянську свідомість, політичну культуру, національну гідність та історичну національну пам'ять;
- здатність діяти на основі етичних міркувань, діяти соціально і громадсько свідомо;
- здатність брати на себе відповідальність, урегульовувати конфлікти, бути активними у прийнятті рішень, суспільному житті;
- здатність до розуміння духу підприємництва;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) і використовувати їх у практичній діяльності;
- адаптивність і комунікабельність.

Загальнонаукові компетентності:

- базові уявлення історичні процеси, явища і події, які відбувалися у давнину;
- базові знання про особливості розвитку давнього населення і уміння їх використовувати у професійній діяльності.
- навички вивчення і управління історико-краєзнавчою інформацією в школі;
- дослідницькі навички пошуку матеріалів з історії, етнографії рідного краю.

Інструментальні компетентності:

- навички здійснення структурування навчального матеріалу;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел інформації;
- самостійна оцінка різних версій та думок про історичні події;
- володіння термінологічно-понятійним апаратом;
- використання інформаційних і комунікаційних технологій при вивчені археології, зміння їх використання у майбутній професійній діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів.

Професійні компетентності:

- здатність володіти знаннями із предметної області майбутньої професії історика та археолога. Знати і розуміти основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки, теоретичні основи правової та економічної наук, теоретичні і практичні основи навчання історії та археології; орієнтуватися на їх сучасні досягнення;
- здатність знати термінологію та наукову періодизацію фахових предметів;
- здатність розуміти та інтерпретувати вивчений матеріал у вербалній і невербалній формах різного обсягу та складності, дотримуючись грамотності;
- здатність здійснювати аналіз, синтез ін., мати сформоване критичне мислення;
- здатність використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси і вміти впроваджувати ІКТ в освітній процес;
- здатність вести пошукову роботу, а також здійснювати наукові і науково-педагогічні дослідження в галузі археології, історії, історичного краєзнавства; застосовувати міждисциплінарний підхід;
- здатність виокремлювати актуальні питання з питань археології;
- здатність пропонувати та обґрунтовувати складові історико-краєзнавчої роботи в школі.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2-й семестри	032 Історія та археологія	III курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
------------	---------------	------------	----------------	-------------	------------------

Тема 1. Вступ. Теоретичні проблеми археології Галицької землі	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.; СР 10 год.	1. Археологія України: Курс лекцій / За ред. Л.Л.Залізняка. – К., 2005. 2. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан. – 2004, 2005. 3. Бунятян К.П. Давнє населення України.- К., 1999. 4. Давня історія України: У 2 т.- Т.І.- К., 1995. 5. Залізняк Л.Л. Первісна історія України.- К., 1999. 6. Мартынов А.И., Шер Я.А. Методы археологического исследования. – М., 1989. 7. Словник-довідник з археології. – К., 1996. 8. Чміхов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія і стародавня історія України: Курс лекцій. - К., 1992.	підготовка конспекту семінарського заняття та мультимедійної презентації, 4 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	лютий 2023 р.
Тема 2. Палеоліт і мезоліт України. Семінар «Палеоліт України» 1.Господарство і заняття населення України доби раннього палеоліту. 2.Найважливіші пам'ятки (стоянки) раннього палеоліту України. 3.Господарство і заняття пізньопалеолітичного населення України. 4.Палеолітичне мистецтво. 5.Пам'ятки мезоліту України.	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.; СР 10 год.	1. Археологія України: Курс лекцій: Навч. посібник /за ред.. Л.Л.Залізняка. – К., 2005. 2. Борисковский П.И. Древнейшее прошлое человечества.- М, 1980. 3. Бунятян К. П. Давнє населення України. - К., 1999. 4. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії.- Україна крізь віки. - Т.1.- К., 1998. 5. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – Тернопіль, 2004, 2005, або К.,1994. 6. Гладилін В.Н. Проблема раннього палеолита Восточної Европы. - К. , 1976. 7. Давня історія України: У 3-х т.-Т.1.- К., 1997. 8. Давня історія України: У 3-х т.-Т.1.- К., 1997. 9. Долуханов П.Я. География каменного века. - М., 1979. 10. Залізняк Л. Л. Первісна історія України. - К., 1999. 11. Мацкевич Л.Г. Мезоліт запада України. – К., 1991. 12. Монгайт А.Л. Археология Западной Европы.- Т.1.- М.,1973. 13. Пидопличко И.Г. Позднепалеолитические жилища из костей мамонта в Украине. - К., 1969. 14. Телегін Д.Я. Мезолітичні пам'ятки України.-К., 1982. 15. Чміхов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І. Т. Археологія та стародавня історія України.- К., 1992.- С. 76-92.	підготовка конспекту семінарського заняття та мультимедійної презентації, 4 год.; індивідуальна робота – підготовка кожним студентом тематичної археологічної карти «Пам'ятки пізнього палеоліту України», 4 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 1-5 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).	друга половина сіметра 2023р.

<p>Тема 3. Населення неолітичної доби. Культури неоліту. Семінар Неоліт України. Культури неоліту.</p> <p>1.Характерні риси неолітичної епохи. Періодизація і хронологія неоліту.</p> <p>2.Пам'ятки буго-дністровської культури.</p> <p>3.Культура лінійно-стрічкової кераміки.</p> <p>4.Дніпро-донецька культура.</p> <p>5.Культура ямково-гребінцевої кераміки.</p>	<p>Лекція, 2 год, семінарське заняття, 2год.; СР 10 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Археологія України: Курс лекцій: Навч. посібник /за ред. Л.Л.Залізняка. – К., 2005. 2. Бунятян К. П. Давнє населення України. - К., 1999. 3. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. - Україна крізь віки.- Т.1.- К., 1998. 4. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – Тернопіль, 2004; або перше видання - К., 1994. 5. Давня історія України: У 2-х т.- Т.1 .- К., 1995. 6. Давня історія України: У 3-х т.-Т.1.- К., 1997. 7. Словник - довідник з археології. – К., 1996. 8. Телегін Д.Я., Титова Е.Н. Поселения днепро-донецької этно-культурной общности эпохи неолита. – К., 1998. 9. Чміхов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І. Т. Археологія та стародавня історія України. - К., 1992 	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та мультимедійної презентації, 6 год.;</p> <p>індивідуальна робота – підготовка кожним студентом тематичної археологічної карти «Неолітичні культури на території України», 4 год.</p>	<p>1-5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>1-5 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	<p>друга половина семестра 2023 р.</p>
<p>Тема 4. Епоха раннього металу. Міднокам'яний і бронзовий вік. Семінар 1. «Пам'ятки енеоліту східної Європи»</p> <p>1.Енеоліт та його значення в історії людства.</p> <p>2.Пам'ятки трипільської культури в Україні:</p>	<p>лекція, 2 год. семінарські заняття, 2 год.; СР 10 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Археология Прикарпатья, Волыни и Закарпатья (энeолит, бронза и раннее железо).- К., 1990. 2. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. - Україна крізь віки. - Т.1.- К., 1998. 3. Давня історія України: У 2 т.- Т.І .- К., 1995. 4. Давня історія України .-Т.1.- К., 1997. 5. Даниленко В.Н. Энеолит Украины. - К., 1974. 6. Залізняк Л.Л. Первісна історія України. - К., 1999. 7. Збенович В.Г. Позднетрипольские племена Северного Причерноморья. - К., 1974. 8. Кочкін І. Трипільські пам'ятки північно-східного Передкарпаття // Галичина. - 1997. - №1. - С.5-13. 9. Круц В.А. Позднетрипольские памятники Среднего Поднепровья. - К., 1977. 10. Свєшников І.К. История населения Передкарпаття, Поділля і Волині в кінці III – на початку II 	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та мультимедійної презентації, 6 год.;</p> <p>індивідуальна робота – підготовка кожним студентом тематичної археологічної карти, 4 год.</p>	<p>1-5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>1-5 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	<p>друга половина семестру 2023р.</p> <p>листопад 2023р</p>

<p>а) історія дослідження, територія розташування, періодизація і хронологія;</p> <p>б) поселення і житла;</p> <p>в) характеристика господарства і занять, знаряддя праці і предмети озброєння;</p> <p>г) керамічний посуд, орнаментація;</p> <p>д) проблема походження та історичної долі трипільських племен.</p> <p>3. Середньостогівська культура.</p> <p>4. Пам'ятки ямної культури.</p> <p>Семінар 2.</p> <p>«Бронзовий вік на території України»</p> <p>1. Бронзовий вік як історична епоха в історії людства.</p> <p>2. Культура шнурової кераміки.</p> <p>3. Катакомбна культурно-історична спільність.</p> <p>4. Зрубна культурно-</p>	<p>тисячоліття до н.е. – К., 1974.</p> <p>11. Словник-довідник з археології. - К., 1996.</p> <p>12. Телегін Д.Я. Середньостогівська культура епохи міді. - К., 1973.</p> <p>13. Телегін Д.Я., Нечитайлло А.Л., Потехина И.Д., Панченко Ю.В. Новоданиловская и среднестоловская культуры. – К., 2001.</p> <p>1. Археология Прикарпатья, Волыни и Закарпатья (энеолит, бронза и раннее железо).- К., 1990.</p> <p>2. Березанская С.С. Северная Украина в эпоху бронзы.- К., 1982.</p> <p>3. Березанская С.С., Отрощенко В.В., Чередниченко Н.Н., Шарафутдинова И.Н. Культуры эпохи бронзы на территории Украины. – К., 1986.</p> <p>4. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії.- Україна крізь віки.- Т.1.- К., 1998.</p> <p>5. Бунятян К.П. Давнє населення України. - К., 1999.</p> <p>6. Давня історія України: У 2 т.- Т.І .- К., 1995.</p> <p>7. Давня історія України: У 3 т.-Т.І.- К., 1997.</p> <p>8. Залізняк Л.Л. Першіна історія України.- К., 1999.</p> <p>9. Словник-довідник з археології. – К., 1996.</p> <p>10. Черняков И.Т. Северо-Западное Причерноморье во 2-й половине 2 тыс. до н.э. - К., 1985.</p> <p>11. Чміхов М.О., Черняков И.Т. Хронологія археологічних пам'яток епохи міді-бронзи на території України. - К., 1988.</p> <p>12. Шарафутдинова И.К. Степное Поднепровье в эпоху поздней бронзы.- К., 1982.</p>	
--	---	--

історична спільність.					
<p>Тема 5. Археологія раннього залізного віку.</p> <p>Семінар 1 «Скіфська доба в археології України. Степові скіфи»</p> <p>1.Проблема походження, етнічна приналежність та розселення скіфських племен.</p> <p>2.Господарство і побут скіфських племен.</p> <p>3.Царські кургани скіфів, поховальний обряд.</p> <p>4.Скіфське мистецтво, звіриний стиль.</p> <p>Семінар 2.</p> <p>Тема: «Археологія античних міст Північного Причорномор'я».</p> <p>1. Грецькі колонії Нижнього Побужжя : поселення на острові Березань, місто</p>	<p>лекція, 2год. семінарські заняття, 2 год.;</p> <p>СР 10 год.</p>	<p>Тема 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Археологія України: Курс лекцій: Навч. посібник. – К., 2005. 2. Бунятир К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії.- Україна крізь віки.- Т.1.- К., 1998. 3. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – Тернопіль, 2004. 4. Давня історія України: У 3-х. т.-Т.2.- К., 1998. 5. Ильинская В.А., Тереножкин А.И. Скифия VII- IV вв. до н.э. – К., 1983. 6. Мозолевський Б.М. Товста Могила. – К., 1979. 7. Мурзин В.Ю. Происхождение скифов: основные этапы формирования скифского этноса. – К., 1990. 8. Ольговський С. Я. Володарі степу. Військова справа й озброєння скіфів VII ст. до н.е. – III ст. н.е. / Сергій Ольговський. – К.: Наш час, 2010. – 128 с.:іл. – (Сер. “Плац д’Арм”). 9. Степи евразийской части СССР в скифо-сарматское время.– М., 1989. 10. Черненко Е.В. Скифские лучники.- К., 1981. 11. Черненко Е.В., Бессонова С.С., Болтрик Ю.В. Скифские погребальные памятники степей Северного Причерноморья.- К., 1986. 12. Шрамко Б.А. Бельское городище скифской эпохи (город Гелон). – К., 1987. <p>Тема 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Античные государства Северного Причерноморья.- М., 1984. 2. Археологія України: Курс лекцій: Навч. посібник. – К., 2005. 3. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – Тернопіль, 2004. 4. Давня історія України: У 3-х. т.-Т.2.- К., 1998. 5. Гайдукевич В.Ф. Боспорские города.- Л., 1981. 6. Зубар В., Ліньова Е., Сон Н. Античний світ Північного Причорномор'я.- К., 1999. 7. Зубарь В.М. Северный Понт и Римская империя. – К., 1998. 	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та мультимедійної презентації, 8 год.;</p> <p>індивідуальна робота – підготовка кожним студентом тематичної археологічної карти - «Пам’ятки скіфської доби (кургани, городища, міста) на території України» - 4 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>1-5 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	<p>Перша половина другого семестру 2023р..</p> <p>кінець лютого 2023р.</p>

<p>Ольвія.</p> <p>2. Колонії Нижнього Подністров'я:</p> <p>Ніконій, Тіра.</p> <p>3.Грецькі колонії Криму: Херсонес, Пантікапей.</p> <p>3.Поховальний обряд і поховальні пам'ятки.</p>	<p>8. Зубарь В.М. Таврика и Римская империя. - К., 2004.</p> <p>9. Зубарь В.М., Сон Н.А. Греки и римляне в Нижнем Поднестровье. – К., 1996.</p> <p>10. Зубарь В.М., Русєєва А.С. На берегах Боспора Киммерийского. – К., 2004.</p> <p>11. Карышковский П.О., Клейман И.Б. Древний город Тира. – К., 1985.</p> <p>12. Крапивина В.В. Ольвия. Материальная культура I-IV вв. н.э.- К., 1993.</p> <p>13. Кругликова И.Т. Античная археология.- М., 1984.</p> <p>14. Крижицкий С.Д., Зубар В.М., Русєєва А.С. Античні держави Північного Причорномор'я.- Україна крізь віки.- Т.2.- К., 1998.</p> <p>15. Крижицкий С.Д. Архитектура античных государств Северного Причерноморья.- К., 1993.</p> <p>16. Русєєва А.С., Русєєва М.В. Ольвия Понтийская. – К., 2004.</p> <p>17. Словник-довідник з археології.- К., 1996.</p> <p>18. Сорочан С.Б., Зубарь В.М., Марченко Л.В. Херсонес – Херсон – Корсунь. – К., 2003.</p>			
<p>Тема 6. Слов'яно-русська археологія.</p> <p>Тема семінарського заняття 1: «Зарубинецька та черняхівська культури»</p> <p>1.Характеристика зарубинецької культури.</p> <p>2.Черняхівська культура: а)історія дослідження та територія</p>	<p>лекція, 4 год. семінарське заняття, 2 год.; СР 10 год.</p> <p>1. Археология Прикарпатья, Волыни и Закарпатья (раннеславянский и древнерусский периоды).- К., 1990.</p> <p>2. Баран В.Д. Давні слов'яни. - Україна крізь віки. - Т.3.- К., 1998.</p> <p>3. Баран В.Д. Ранні слов'яни між Дністром і Прип'яттю. - К., 1972.</p> <p>4. Бунятиян К.П. Давнє населення України. - К., 1999.</p> <p>5. Винокур І.С. Черняхівська культура: витоки і доля. – Кам'янець-Подільський, 2000.</p> <p>6. Винокур І.С., Тимошук Б.О. Давні слов'яни на Дністрі.- Ужгород, 1977.</p> <p>7. Восточные славяне в VI-XIII вв.- М., 1982.</p> <p>8. Давня історія України: У 2 т. - Т.2 . - К., 1995.</p> <p>9. Давня історія України: У 2 т.- Т.І . - К., 1995.</p> <p>10.Древняя Русь. Город, замок, село.- М., 1985.</p> <p>11.Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. - Україна</p>	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та мультимедійної презентації, 8 год.;</p> <p>індивідуальна робота – підготовка кожним студентом тематичної археологічної карти «Городища і селища Київської Русі», 4 год.;</p> <p>підсумкова контрольна робота</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>1-5 б. (усім студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	<p>Друга половина другого семестру 2023р.</p> <p>Травень 2023 р.</p>

<p>розташування;</p> <p>б) поселення та житла;</p> <p>в) господарство та заняття;</p> <p>г) поховальний обряд та релігійні уявлення;</p> <p>д) проблема етнічної приналежності носіїв черняхівської культури.</p> <p>Заняття 2</p> <p>«Археологія епохи Київської Русі»</p> <p>1. Городища.</p> <p>2. Неукріплені поселення (селища) Київської Русі.</p> <p>3. Поховальний обряд, могильники.</p> <p>4. Археологія літописного Галича.</p>	<p>крізь віки. - Т.5. - К., 1998.</p> <p>12. Приходнюк О.М. Археологічні пам'ятки Середнього Подніпров'я VI-IX ст. н.е.- К., 1980.</p> <p>13. Рusanova I.P. Славянские древности VI-VII вв. – М., 1976.</p> <p>14. Седов В.В. Восточные славяне в VI-XIII вв.- М., 1982.</p> <p>15. Славяне Юго-Восточной Европы в предгосударственный период / Под ред. В.Д.Барана.- К., 1990.</p> <p>16. Словарь-довідник з археології. – К., 1996.</p> <p>17. Толочко О.П., Толочко П.П. Київська Русь.- Україна крізь віки. - Т. 4. - К., 1998.</p> <p>18. Толочко П.П. Древнерусский феодальный город.- К., 1989.</p> <p>19. Толочко П.П. Киевская Русь.- К., 1996.</p> <p>20. Томенчук Б. П. Археологія городищ Галицької землі. Галицько-Буковинське Прикарпаття. Матеріали дослідження 1976-2006. – Івано-Франківськ, 2008.</p>	
---	---	--

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів</p> <p>Поточне оцінювання студентів відбувається за 5-балльною шкалою у випадку усних виступів на семінарських заняттях із подальшим накопиченням балів задля заліку. Найменшою для заліку може бути кількість балів 50, найбільшою – 100. У такий спосіб оцінюються усі різновиди індивідуальної та самостійної роботи, яка може також оцінюватися за 10-балльною шкалою, в залежності від рівня складності завдань.</p>
--	--

	<p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	Письмова робота оцінюється за 10-балльною шкалою. До письмових робіт відносяться також будь-які інші види не аудиторної роботи, котрі передбачають написання самостійного авторського твору. У такому випадку вони оцінюються за 5-балльною шкалою.

Семінарські заняття	<p>Письмова робота оцінюється за 10-бальною шкалою. До письмових робіт відносяться також будь-які інші види не аудиторної роботи, котрі передбачають написання самостійного авторського твору. У такому випадку вони оцінюються за 5-бальною шкалою.</p> <p> </p> <p> </p> <p> </p> <p> </p> <p> </p> <p> </p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань планів семінарських занять (перший – другий семестри 2019-2020 н.р.). Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка мультимедійних презентацій для відповідей на семінарські питання. Мультимедійна презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки). Показує здатність студентом (-кою) використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси і вміти впроваджувати ІКТ в освітній процес;</p> <p>2) п'яти індивідуальних робіт протягом Виконання цих завдань передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) тієї чи іншої індивідуальної роботи.</p> <p>3) належна підготовка реферату на обрану тему.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів.</p>

7. Політика курсу

Політика курсу «Археологія Галицької землі» передбачає передачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занятт, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – понеділок 14.00 год. – 16.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків plagiatу, виявів академічної недоброчесності (списування), недобropорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

Базова

1. Археологія України: курс лекцій / За ред. Л.Залізняка.- К.: Либідь, 2005.
2. Бунятян К.П. Давнє населення України: навчальний посібник. – К.: Либідь., 1999. – 225 с.; 2003.
3. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України. – Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2004, 2005.

4. Ситник О. Культурна антропологія: походження людини і суспільства. навч. посібник. – Львів, 2012.
5. Словник-довідник з археології / Редактор-укладач Н.О.Гаврилюк.- К., 1996.
6. Чміхов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія і стародавня історія України: Курс лекцій. - К., 1992.
Допоміжна
1. Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. – М., 1990.
2. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. – К., 1998.
3. Бурдо Н.Б. , Відейко М.Ю.Трипільська культура. Спогади про золотий вік. – К.: Фоліо, 2007.
4. Відейко М.Ю. Шляхами трипільського світу. – К.: Наш час, 2007.
5. Давня історія України. – К., 1997. – Т. 1.
6. Давня історія України. – К., 1998. – Т. 2.
7. Давня історія України. – К., 2000. - Т.3.
8. Енциклопедія трипільської цивілізації: У 2 т., 3 кн. – К., 2004.
9. Етнічна історія давньої України. – К., 2000.
10. Етногенез та етнічна історія населення Українських Карпат: Археологія та антропологія. - Т. 1. - Львів, 1999.
11. Залізняк Л.Л. Найдавніше минуле України. – К.: Наукова думка, 1997.
12. Зализняк Л.Л. Охотники на северного оленя Українського Полесья епохи фінального палеолита. К., 1989.
13. Зубар В.М., Ліньова Є.А., Сон Н.О. Античний світ Північного Причорномор'я. – К., 1999.
14. Зубарь В.М. Некрополь Херсонеса Таврического I-IV вв.н.э. - К., 1982.
15. Ильинская В.А., Тереножкин А.И. Скифия VII-IV вв. до н.э. - К., 1983.
16. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В.Литвин, В.Гусєв, А.Слюсаренко та ін. – К., 2002.
17. Кадеев В.И. Херсонес Таврический в первых веках нашей эры.- Харьков, 1981.
18. Кам'яна доба України: Зб. наук. статей. - К., 2003.
19. Козак Д.Н. Пшеворська культура у Верхньому Подністров'ї і Західному Побужжі. - К., 1984.
20. Крапивина В.В. Ольвия. Материальная культура I - IV вв. - К., 1993.
21. Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русєєва А.С. Античні держави Північного Причорномор'я. - К., 1998. - (Україна крізь віки, т. 2).
22. Кутайсов В.А. Керкинитида в античную эпоху. К., 2004.
23. Мозолевский Б.Н., Полин С.В. Курганы скифского Герроса. К., 2005.
24. Монгайт А.Л. Археология Западной Европы. Каменный век.- М., 1973.
25. Монгайт А.Л. Археология Западной Европы. Бронзовый и железный века. – М., 1974.
26. Русєєва А.С. Религія и культури античной Ольвии. - К., 1992.
27. Славяне Юго-Восточной Европы в предгосударственний период / Под ред. В.Д.Барана.- К., 1990.
28. Словник-довідник з археології. -К.- 1989.
29. Толочко П.П. Древнерусский феодальный город.- К., 1989.

30. Толочко П.П. Древний Киев. - К., 1983.
31. Толочко П.П. Киев и Киевская земля в эпоху феодальной раздроблености XII-XIII вв. - К., 1980.
32. Толочко П.П. Кочевые народы степей и Киевская Русь. - К., 1999.
33. Томенчук Б. Археологія городищ Галицької землі. Галицько-Буковинське Прикарпаття. Матеріали досліджень. 1976 – 2006 pp. – Івано-Франківськ, 2008.
34. Цвек О.В. Поселення східнотрипільської культури (короткий нарис). – К., 2006.

15. Інформаційні ресурси

<http://eeu-a.kiev.ua/>

<http://www.vgosau.kiev.ua/>

<http://www.dnabb.org/modules.php?name=GuestBL>

<http://starozhytnosti.org.ua/?cat=1>

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Archeology/texts.html

<http://www.e-anthropology.com/Katalog/Arheologia/Stratum+plus.+2010.+No+2.aspx>

<http://www.iananu.kiev.ua/>

Викладач

Томенчук Б.П..